

ENKELE NIEUWE GENEESMIDDELEN

2009

PROF. DR. A. HAEMERS
MEDICINALE CHEMIE
UNIVERSITEIT ANTWERPEN

BLOEDSTOLLING

ANTICOAGULANTIA

DABIGATRAN ETEXILAAAT - PRADAXA®

RIVAROXABAN - XARELTO®

BLOEDPLAATJES INHIBITOREN

PRASUGREL - EFIENT®

URGENTIE ANTICONCEPTIE

ULIPRISTAL ACETAAT - ELLAONE®

ANTICOAGULANTIA

DABIGATRAN ETEXILAAT - PRADAXA®

RIVAROXABAN - XARELTO®

3

Lange afstand vlucht

DIEP VENEUZE TROMBOSE

Knie vervangende operatie

DIEP VENEUZE TROMBOSE

Voorkamerfibrillaties

EMBOLISCHE BEROERTE

Kanker

DIEP VENEUZE TROMBOSE

4

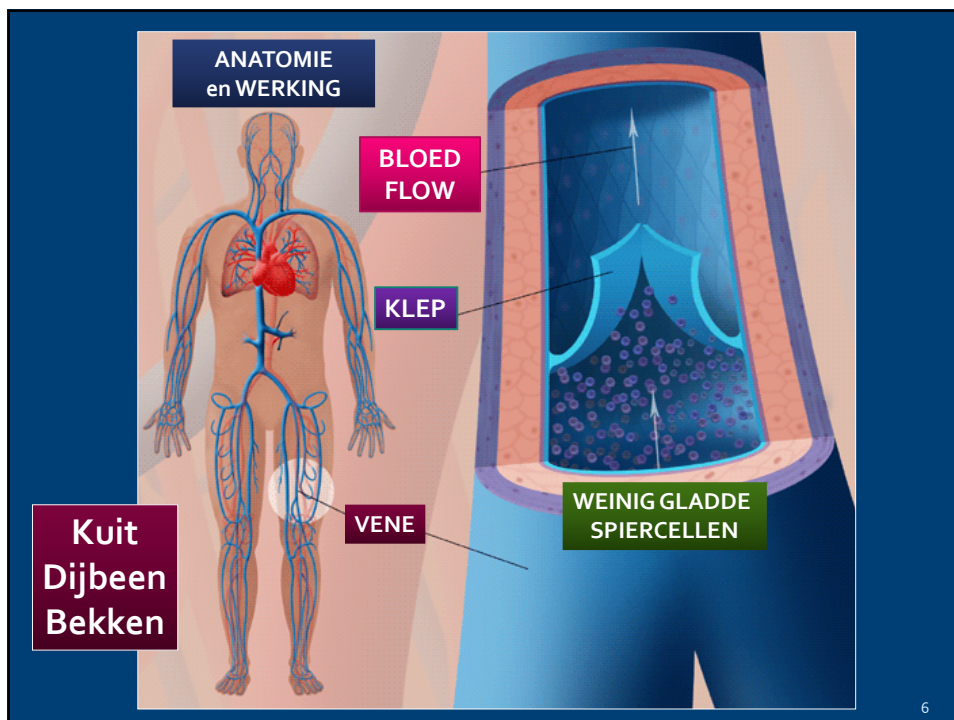
DIEP VENEUZE TROMBOSE (DVT)

IN EUROPA

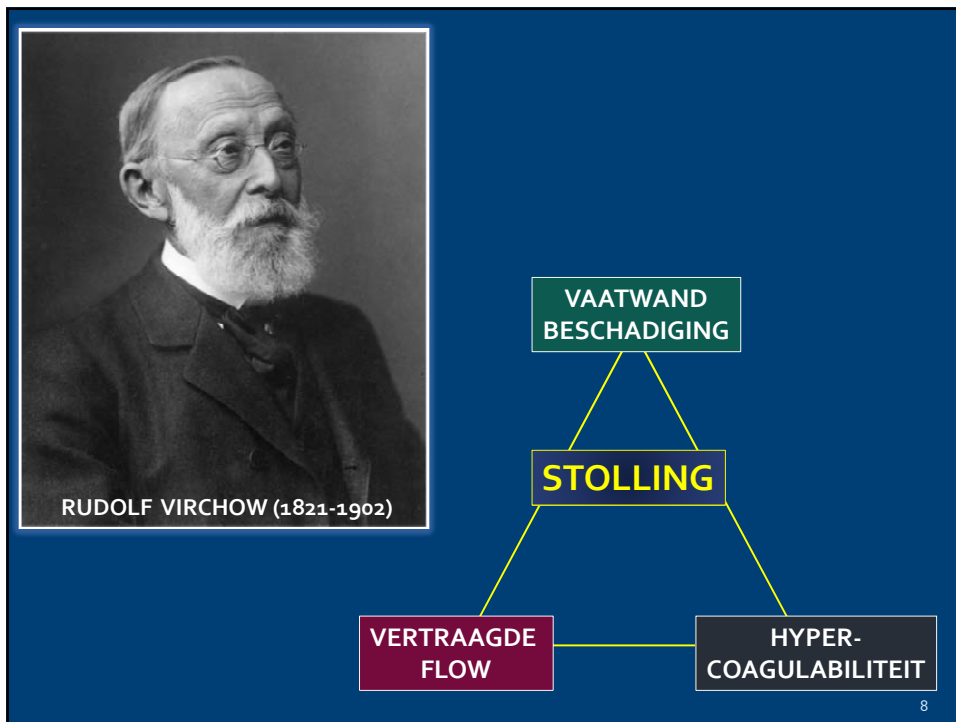
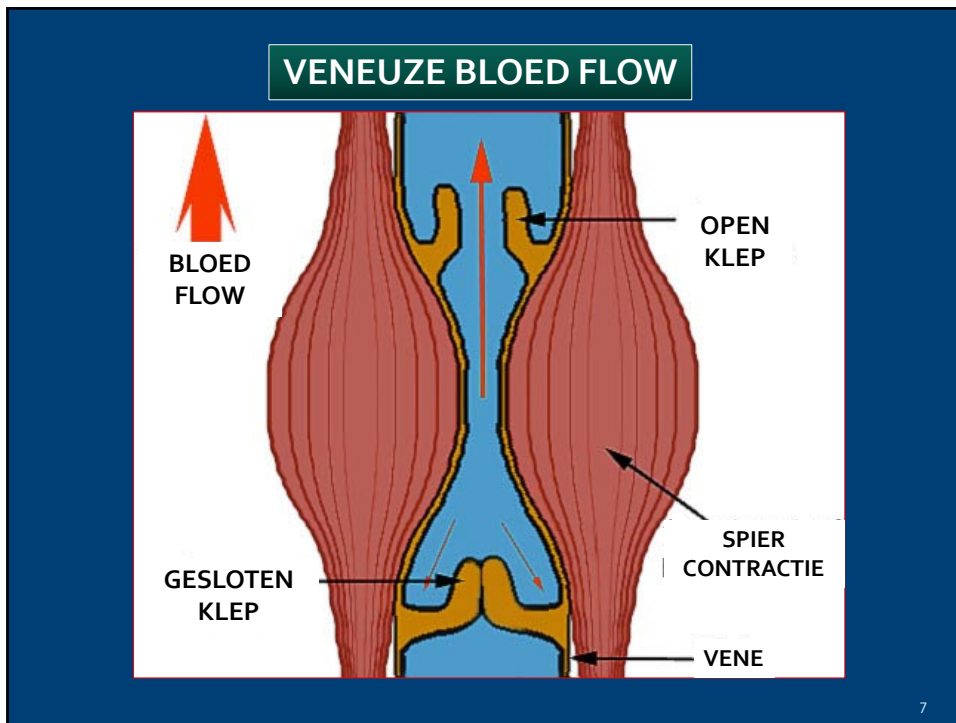
- 0,2 TOT 0,4 %
- 1.000.000 DIAGNOSES PER JAAR
- 50.000 DODEN/JAAR
- 2° OORZAAK HOSPITAALCOMPLICATIES

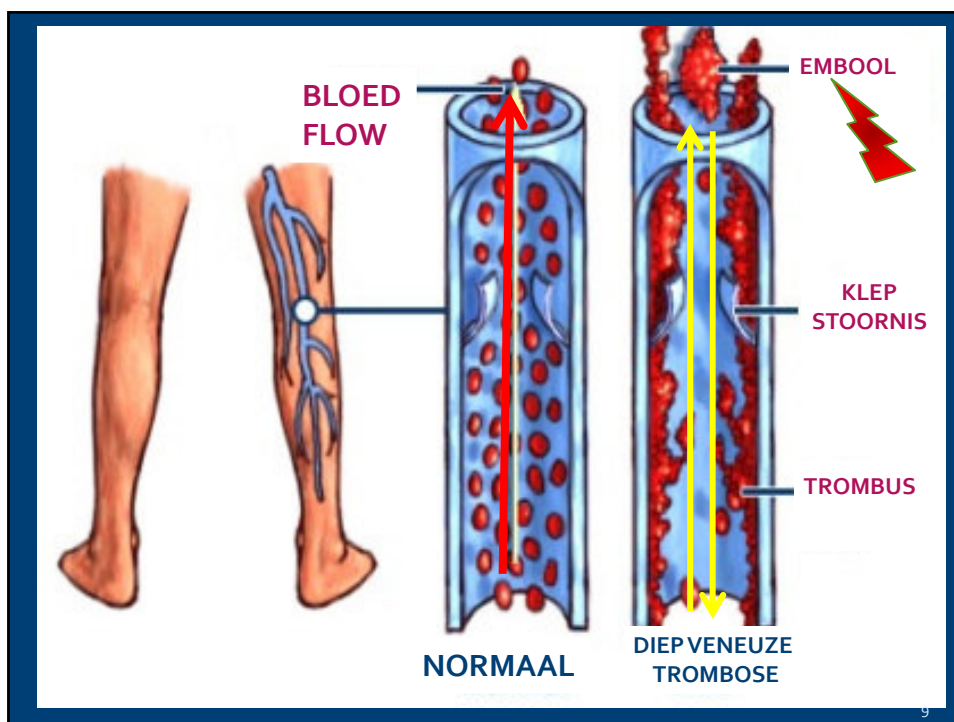
HOOG RECIDIEF RISICO (50%)

5

6

DIEP VENEUZE TROMBOSE

SYMPTOMEN

(aspecifiek)

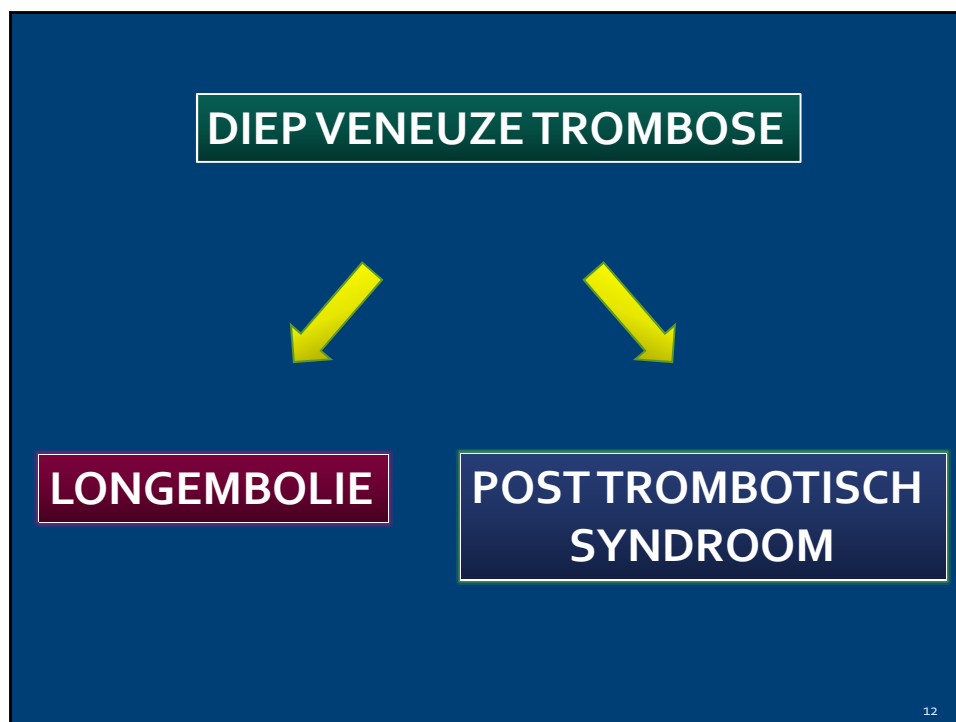
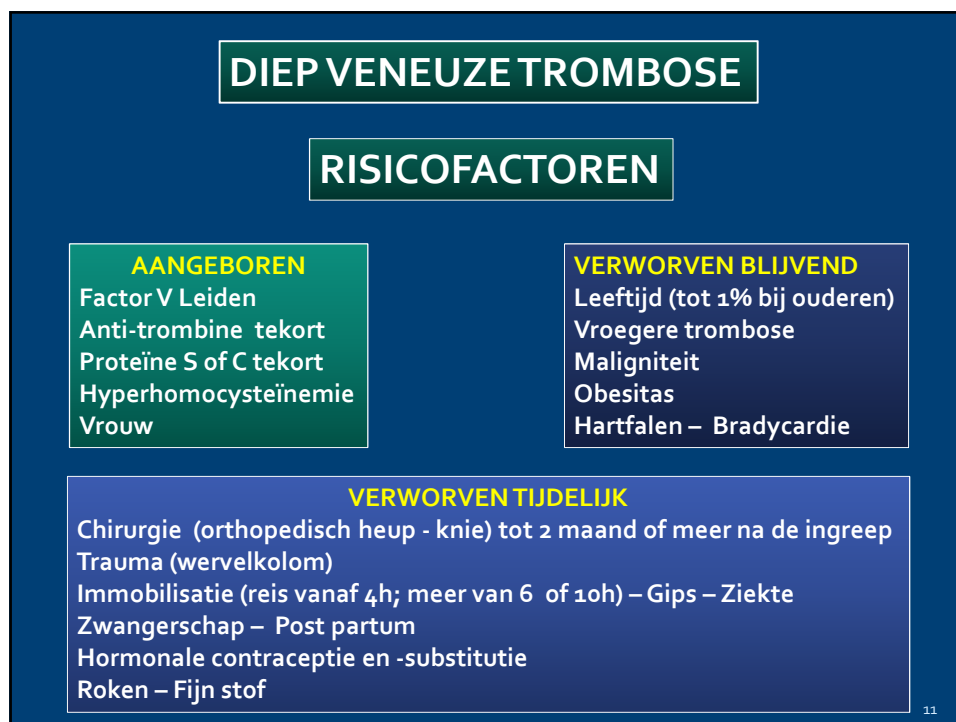
geen

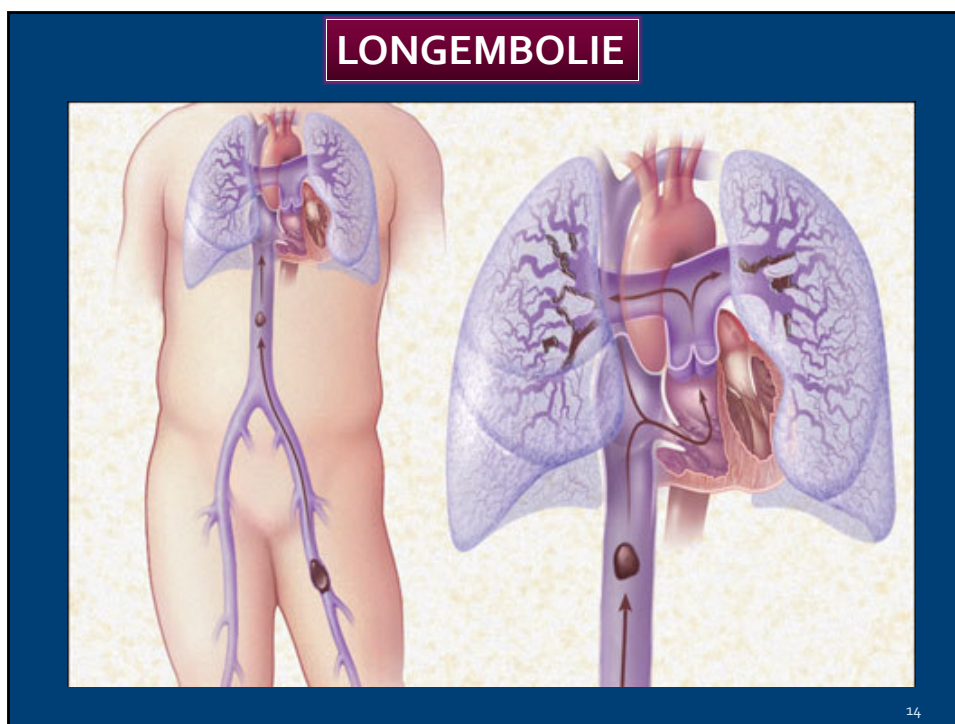
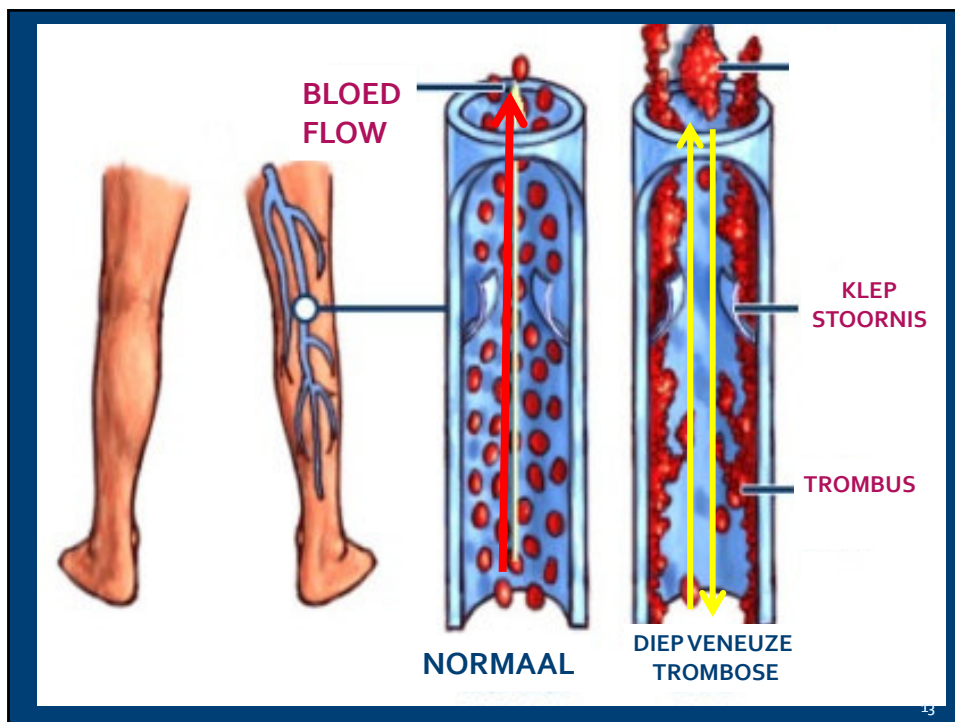
Zwelling - Warmte - Roodheid – Pijn

Homans teken

Andere kleurveranderingen (blauw)

Veneuze dilatatie

LONGEMBOLIE

SYMPTOMEN

(plaats- en letsel afhankelijk)

Geen
 Dyspnee – tachypnee
 Pijn
 Hemoptyse
 Cyanose
 Verhoogde hartfrequentie
 Hypotensie - Syncope
 Verminderde longfunctie
 Pulmonaire hypertensie
 Myocard ischemie
 Rechterhart falen (fataal)

RISICO

Orthopedische ingreep

Distale DVT: 40-80 %
 Proximale DVT: 10 – 30 %
 Fatale longembolie: 1-5 %

15

POSTTROMBOTISCH SYNDROOM

Door aangebrachte schade
 (veneuze hypertensie- klepschade):
 gedaalde perfusie en residuele trombi

16

20 tot 50 % van de DVT's (bij 5% zeer ernstig)

SYMPTOMEN

Pijn - Zwelling - Roodheid - Functieverlies

Ulcera

Krampen, jeuk

Hyperpigmentatie

Eczema

Gedaalde levenskwaliteit - Estetische aspecten

17

PREVENTIE

VEUZE TROMBO-EMBOLISCHE (VTE) AANDOENINGEN

Keuze en duur afhankelijk van risico van de GEBEURTENIS en van de PATIËNT

BIJ HOOG RISICO

HEPARINE
of
AFGELEIDEN

VITAMINE K ANTAGONISTEN
zo langdurige applicatie

Preventie: vlug mobiliteit herstellen - elastisch verband - hydratatie

Ook invasief – vena cava filter

18

THERAPIE-SECUNDAIRE PREVENTIE
VENEUZE TROMBO-EMBOLISCHE AANDOENINGEN
 Keuze en duur afhankelijk van risico van de AANDOENING en van de PATIËNT

BIJ HOOG RISICO

HEPARINE
 of
AFGELEIDEN

VITAMINE K ANTAGONISTEN
 zo langdurige applicatie

TROMBOLYSE BIJ MASSIEVE OBSTRUCTIE

19

Heparine – niet gefractioneerd (Heparine®)

IV en SC toediening
 Bloedingsrisico
 Stollingstijdcontrole
 Trombocytopenie
 Hyperkaliëmie
 Allergische reacties
 Osteoporose (lang gebruik)

Heparines met laag moleculair gewicht
 Enoxaparine (Clexane®)- Dalteparine (Fragmine®)-
 Nadroparine (Fraxiparine®)-Tinzaparine (Innohep®)

Heparinoïde met laag moleculair gewicht
 Danaparoïde (Orgaran®)

Heparine monomeer – Fondaparinux (Arixtra®)

IV en SC toediening
 Bloedingsrisico
 Trombocytopenie (minder dan met heparine)
 Hyperkaliëmie
 Allergische reacties
 Osteoporose (lang gebruik)

20

Vitamine K antagonisten – Coumarine anticoagulantia

Fenprocoumon - Marcoumar^R

Warfarine - Marevan^R

Acenocoumarol - Sintrom^R

Posologie voortdurend aanpassen

Moeilijk bij ouderen

Individuele gevoeligheid

Onvoorspelbare kinetiek

Talrijke interacties

Risico voor bloedingen

Huidnecrose

Hepatitis

21

NIEUW

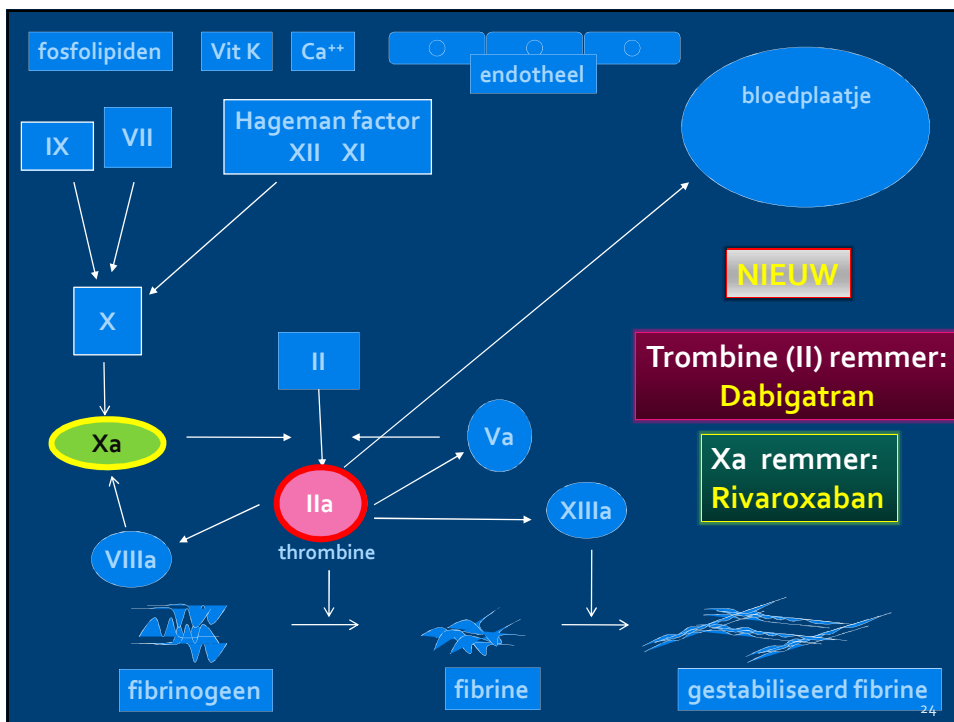
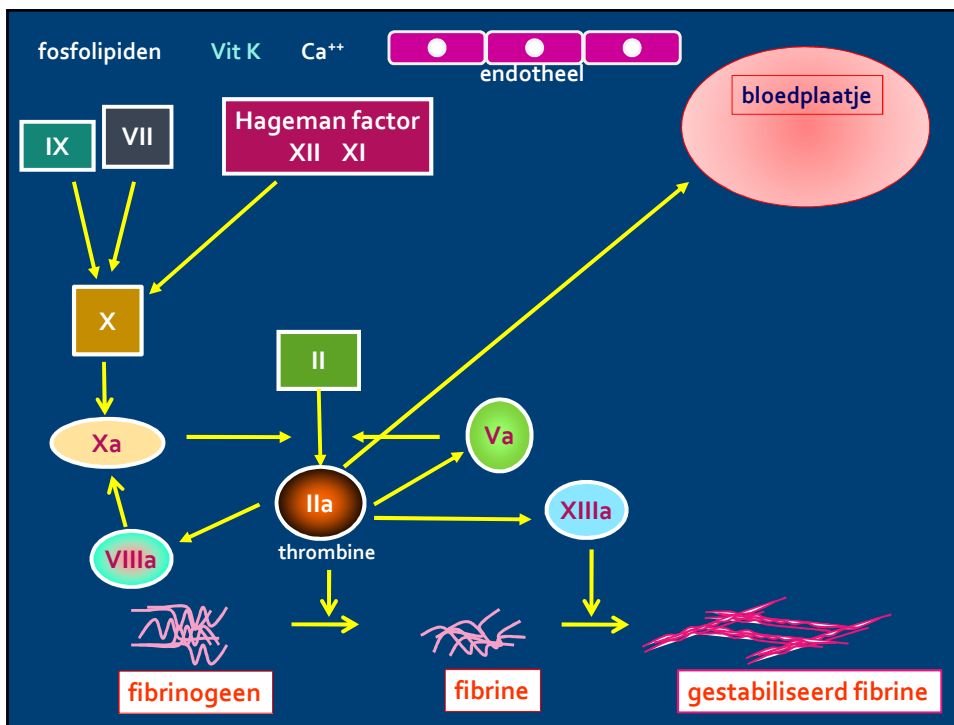
Trombine (Factor II) remmer:

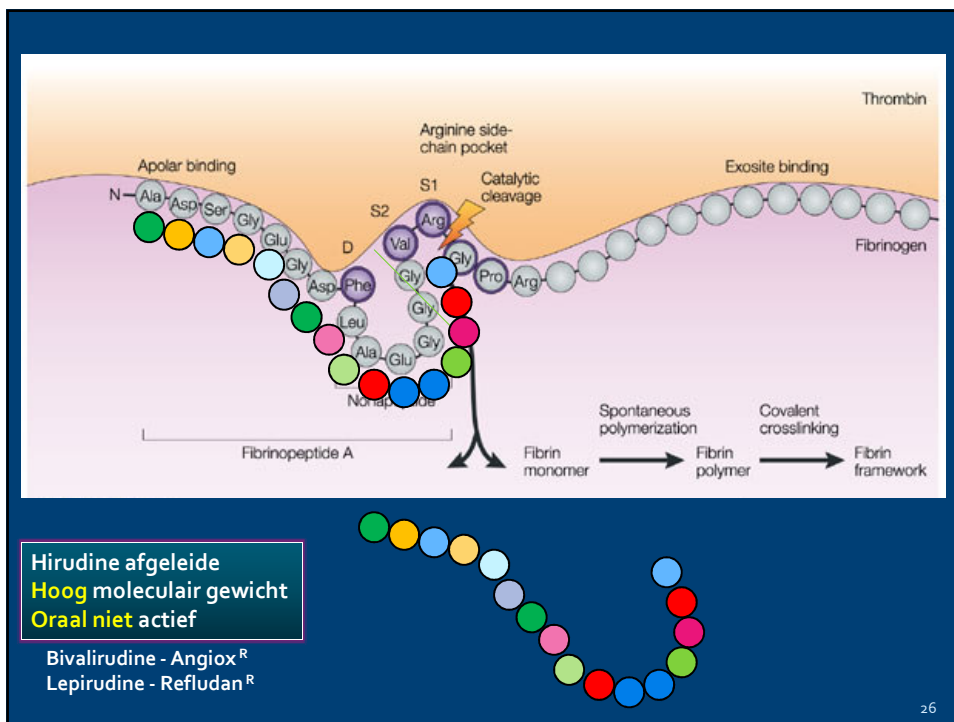
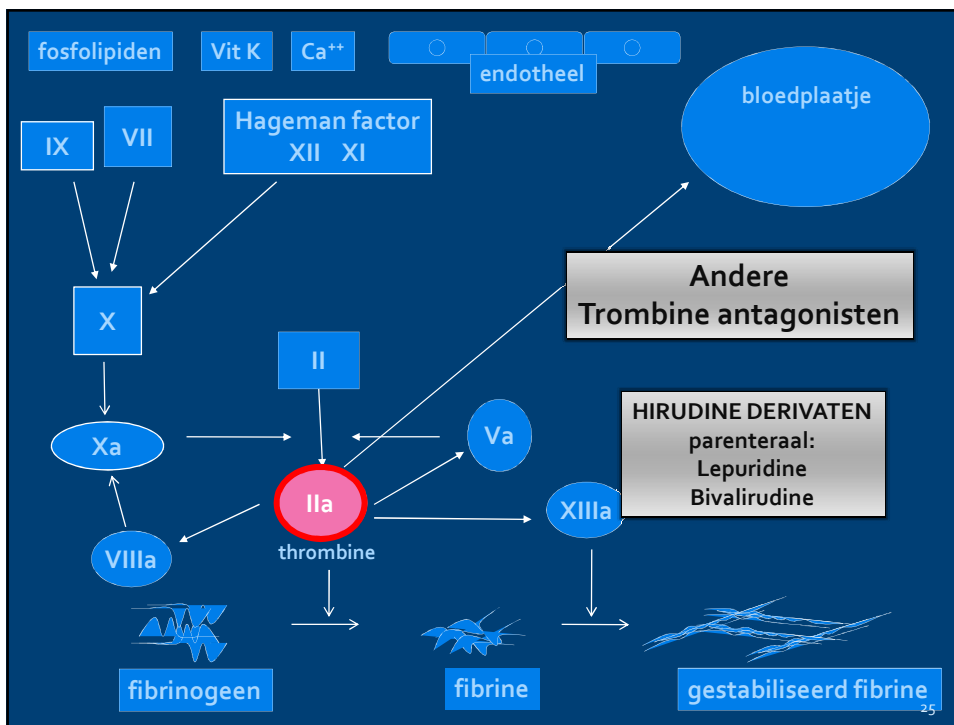
Dabigatran

Factor Xa remmer:

Rivaroxaban

22

Thrombin

Apolar binding

Arginine side-chain pocket

S1

S2

Catalytic cleavage

Exosite binding

Fibrinogen

Fibrinopeptide A

Nonapeptide

Fibrin monomer

Spontaneous polymerization

Fibrin polymer

Covalent crosslinking

Fibrin framework

Serine protease inhibitor
Laag molecuair gewicht
Oraal actief

27

DABIGATRAN ETEXILAAAT (PRADAXA®)

esterasen

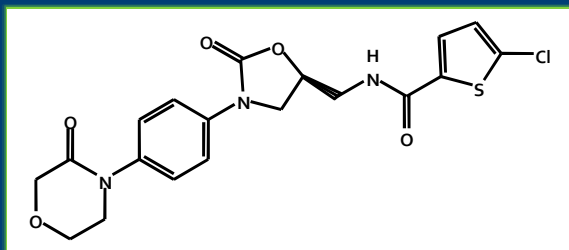
T_{1/2} 12 - 14h (postoperatief 14-17h)

DABIGATRAN

Oraal actieve
serine protease inhibitor
met hoge selectiviteit voor trombine

28

RIVAROXABAN - XARELTO®

Oraal actieve
serine protease inhibitor
met hoge selectiviteit voor factor Xa

T_{1/2}: 7 tot 11h

29

Dabigatran etexilaat
220 mg/dag

Rivaroxaban
10 mg /dag

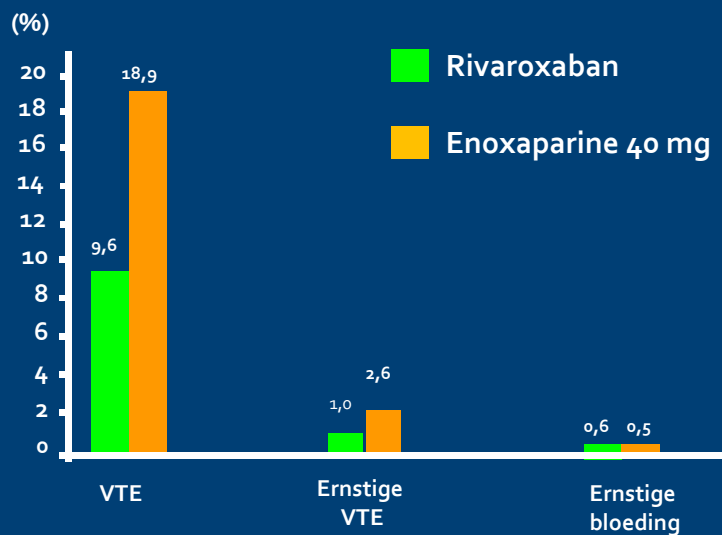
Postoperatieve preventie van DVT bij knie- of heup vervanging
Eerste inname : max. enkele uren na de ingreep
Tot 2 (knie) of 5 (heup) weken na de ingreep

- Dosis aanpassing bij matige tot ernstige nierinsufficiëntie
  - Niet bij ernstige leveraandoeningen (coagulopathie – verhoogde leverenzymen)

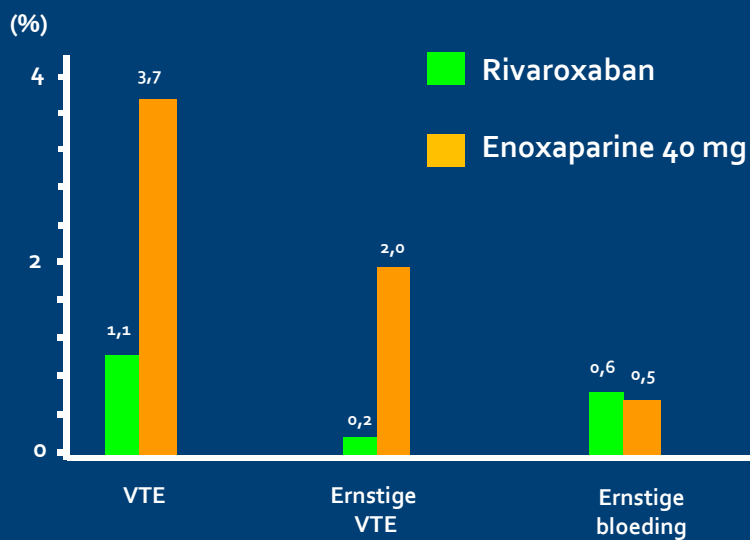
30

Rivaroxaban 10 mg versus Enoxaparine (Clexane®)
Knie vervanging (2531 patiënten)

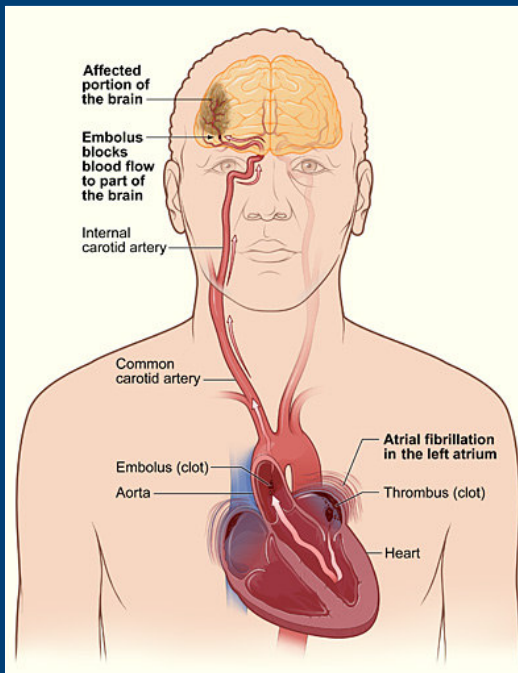
Rivaroxaban 10 mg versus Enoxaparine (Clexane®)
Heup vervanging (4541 patiënten)

32

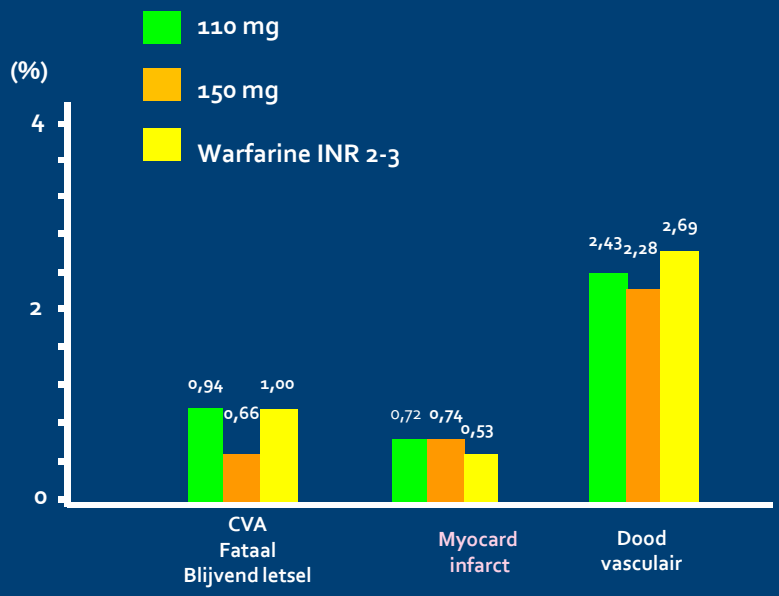
VOORKAMER FIBRILLATIE

RISICO
 BEROERTE
 TRANSIENTE ISCHEMISCHE
 AANVAL (TIA)
 SYSTEMISCH EMBOOL

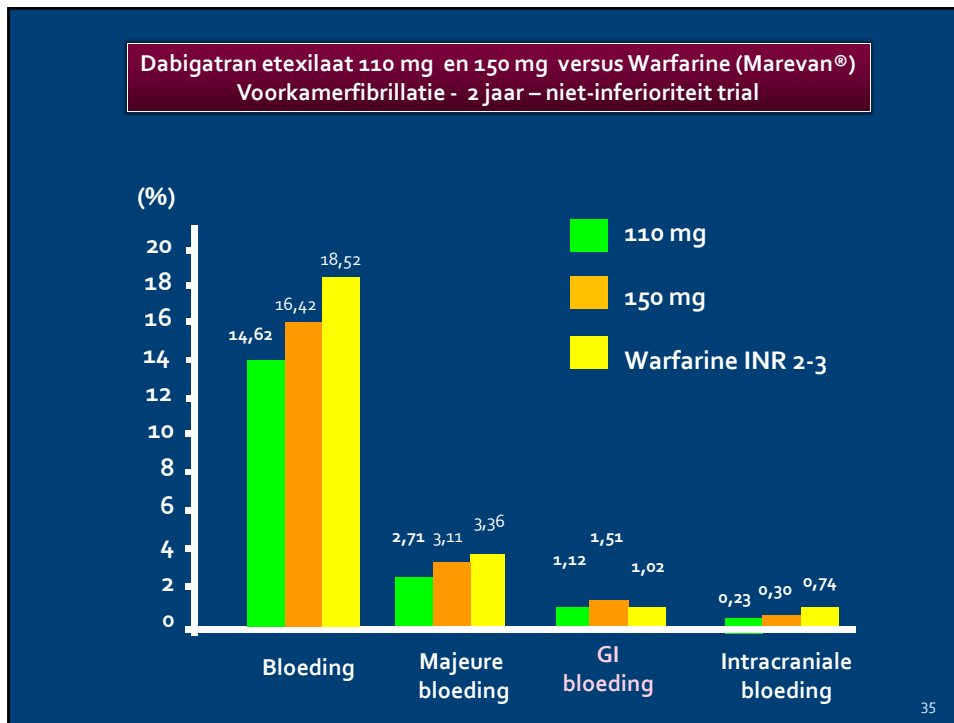

33

Dabigatran etexilaat 110 mg en 150 mg versus Warfarine (Marevan®)
 Voorkamerfibrillatie - 2 jaar – niet-inferioriteit trial

34

Geen remmer noch substraat van CYP₄₅₀

Niet (of opletten) met CYP_{3A4} remmers:
Antimycotische azolen (best fluconazol)
HIVProtease inhibitoren (AUC X 2,5)
Clarithromycine
Niet met CYP-inductoren (rifampicine
carbamazepine, St-Janskruid) (AUC x ½)

Hoge maag pH: 30% daling C max.
Vb. met Pantoprazol
(klinisch relevant ?)

P-Glycoproteïne transport
Rifampicine ,carbamazepine, st-janskruid, verapamil verminderen de efficiëntie
Dabigatran : dosis aanpassen met amiodarone (C max en AUC stijgen met 50 en 60%). Niet gebruiken met kinidine

36

Geen bewaking stollingsparameters

ZEERVOORZICHTIG BIJ BLOEDINGSRISICO:

Ernstige hypertensie
 Ulceratieve GI
 Vasculaire retinopathie
 Recente cerebrale, spinale of oftalmologische ingrepen
 Recente bloedingen

OPLETTEN:

ASA en NSAIDs (vooral met lange t_{1/2})
 Remmers van de bloedplaatjes aggregatie
 (klinisch relevant met een subpopulatie clopidrogel gebruikers bij rivaroxaban)
 Andere anticoagulantia

Risico op hematoom bij spinale of epidurale anesthesie, bij punctie of bij epidurale verblijfs catheter:
 Risico afwegen - Pas verwijderen 18 h na applicatie - Bij traumatische punctie pas na 24h

Ongewenste effecten

BLOEDINGEN

alle vormen: ook anemie, wondvocht, hematomen, hematurie ...

LET OP BIJ:

Zwakte, asthenie, bleekheid, duizeligheid, hoofdpijn, zwelling

Geen directe antidoot!

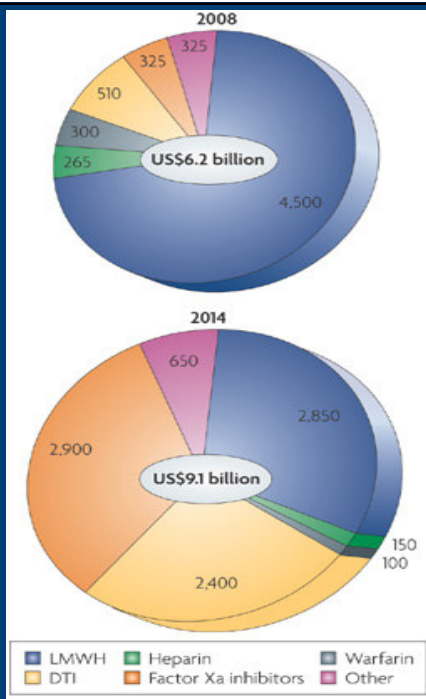
- Mechanisch
- Factor VIIA

Rivaroxaban
 Misselijkheid
 Tachycardie
 Maagpijn en diarree

Indicaties en potentiële indicaties van Dabigatran etexilaat en Rivaroxaban

- Preventie van arteriële embolen van cardiale oorsprong
- Preventie van majeure cardiovasculaire stoornissen bij acut coronair syndroom en percutane coronaire interventies
- Behandeling en secundaire preventie van veneuze trombo-embolische aandoeningen
- Primaire preventie van trombo-embolische aandoeningen

39

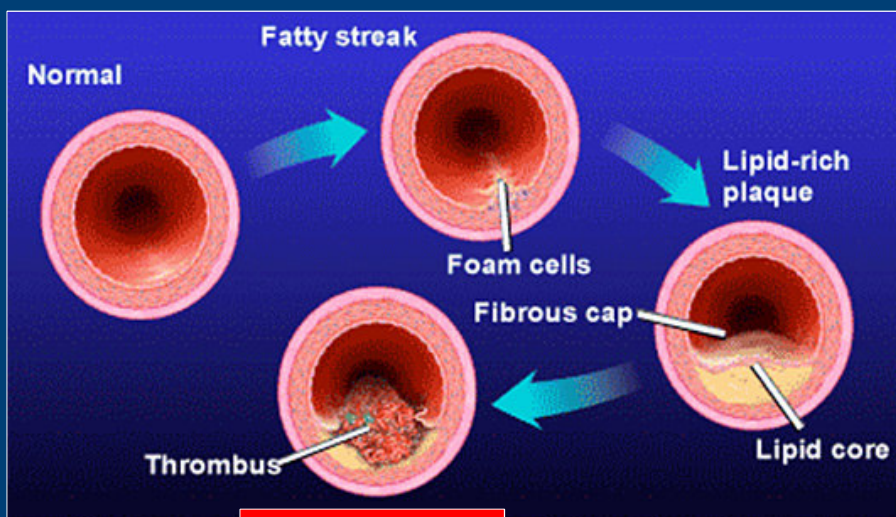

40

BLOEDPLAATJES INHIBITOREN

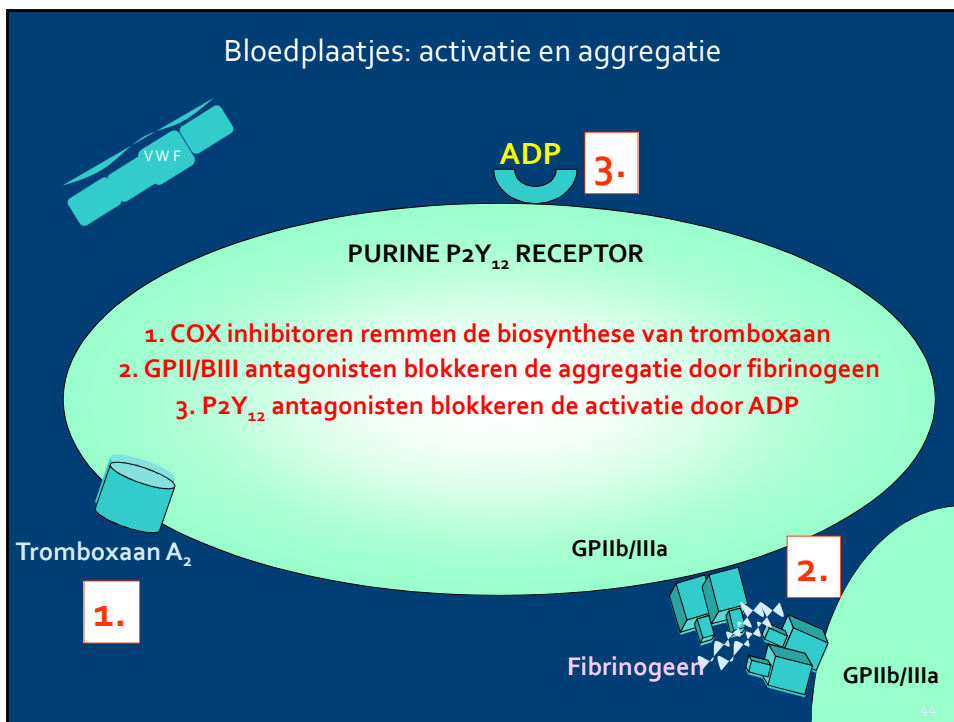
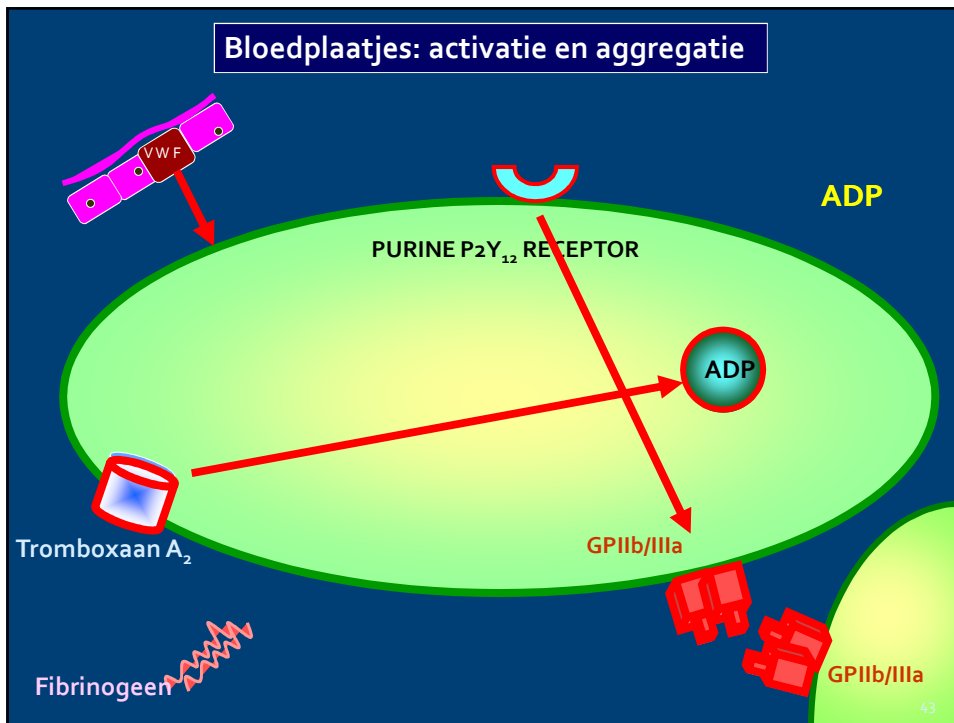
PRASUGREL - EFIENT®

41

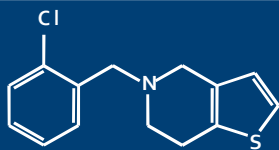
BLOEDPLAATJES

42

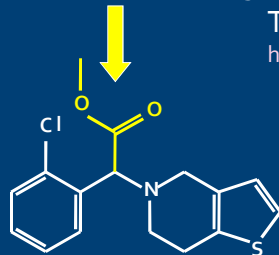

2. P₂Y₁₂ antagonisten blokkeren de activatie door ADP

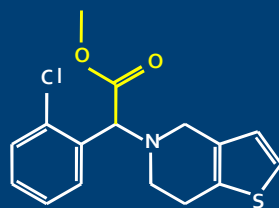
Ticlopidine – TICLID®
hematologische toxiciteit

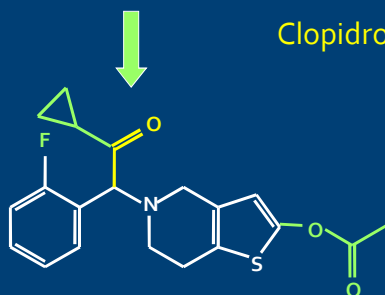
Clopidogrel - PLAVIX®

Secundaire preventie na MI (enkele d tot 35 d) of CVA (na 7 d tot 6 m)
zo ASA tegenaangewezen, of met ASA.
Bij CVA-preventie bij voorkamerfibrillatie
Bij acuut coronair syndroom zonder of met stent, vooral bij verhoogd risico
(eventueel met ASA)
Na plaatsen van stent (van 1 maand tot 1 jaar bij drug eluting stent) met ASA

45

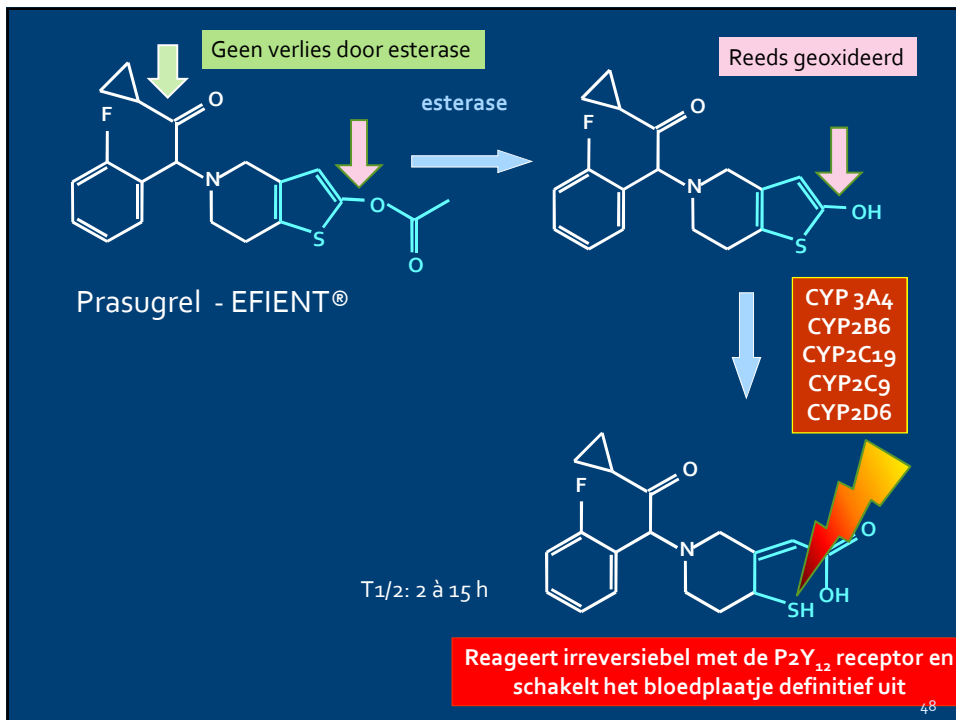
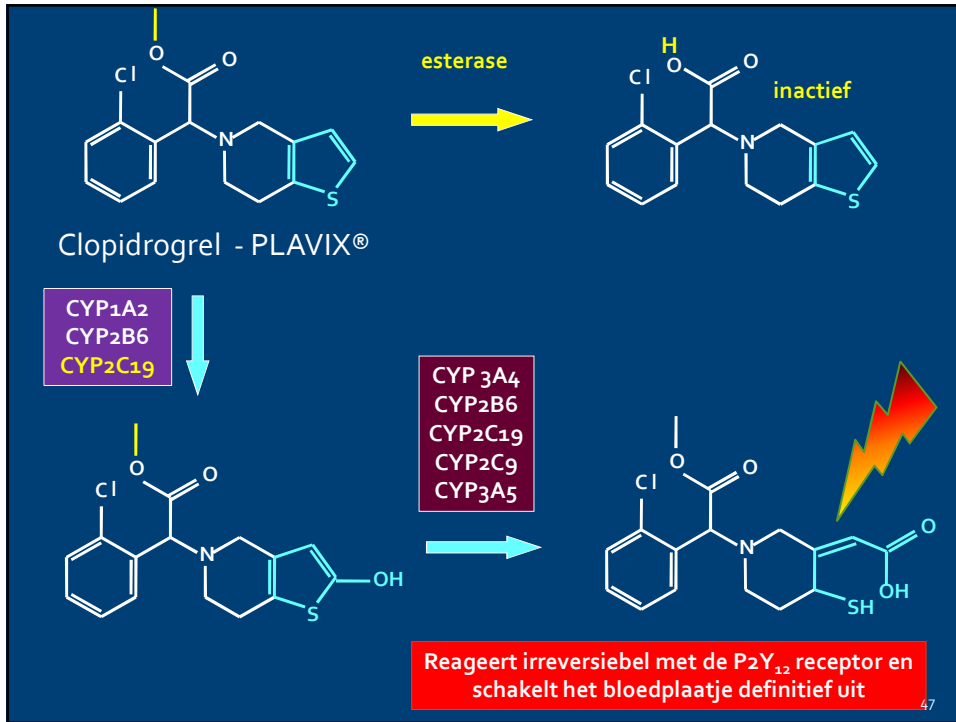

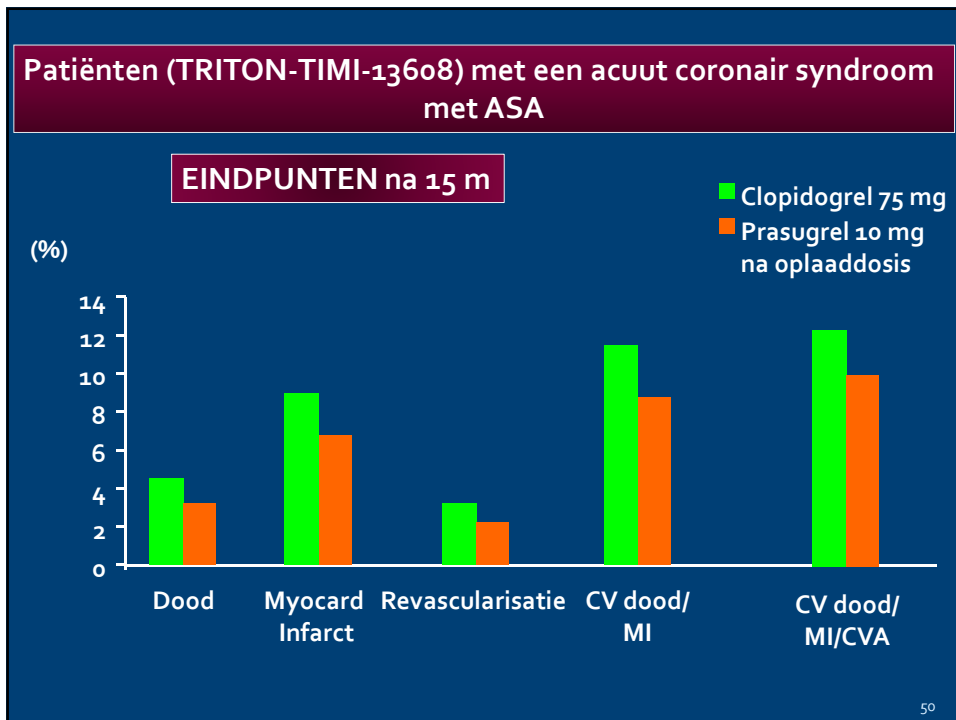
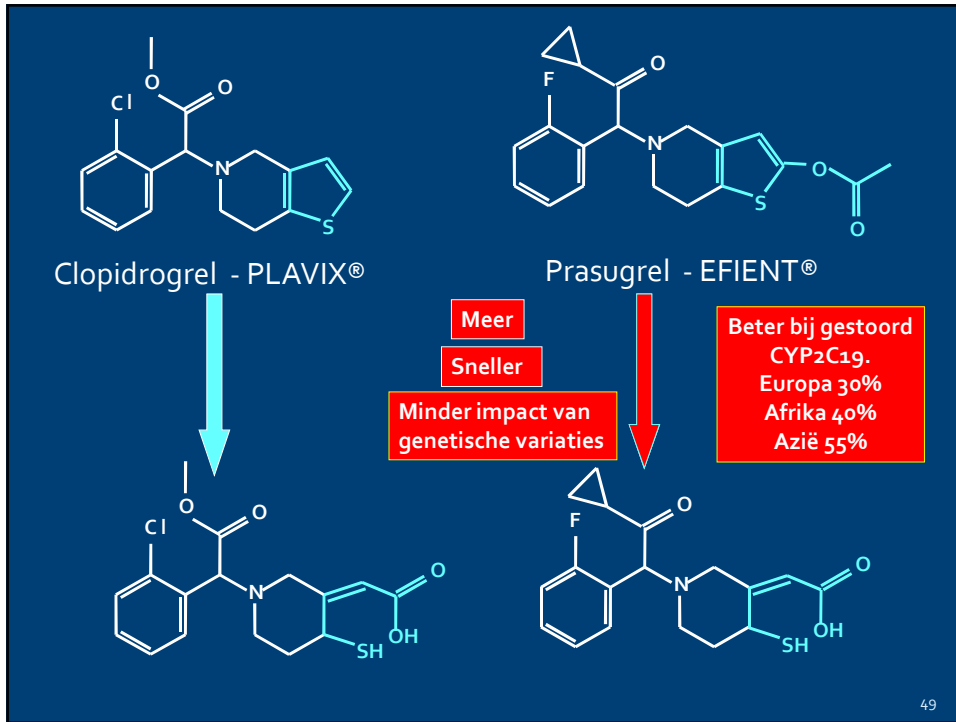
Clopidogrel - PLAVIX®

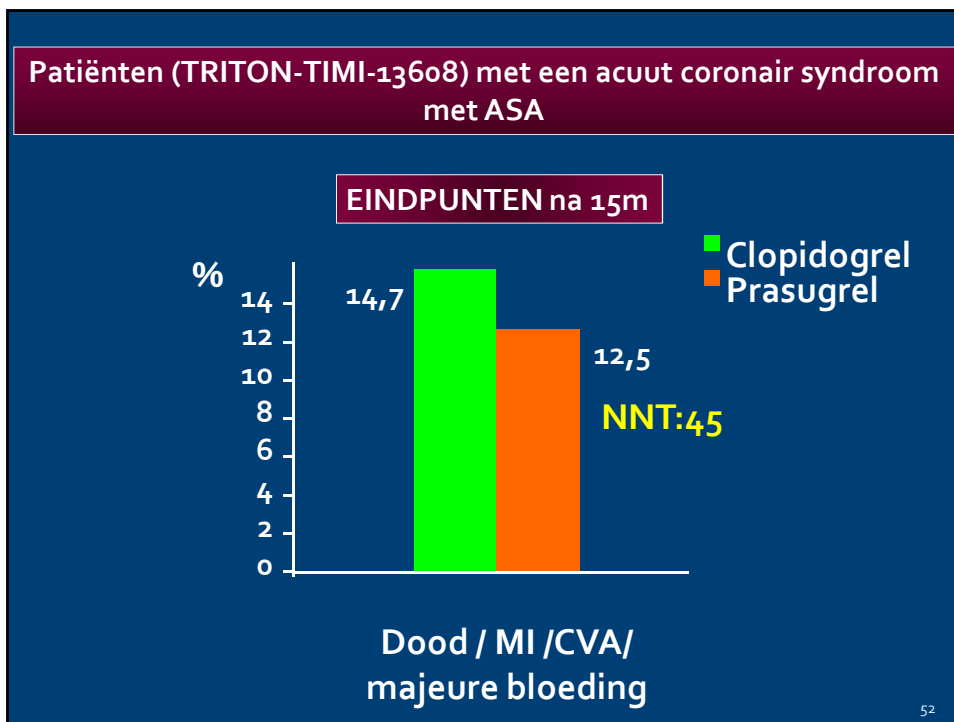
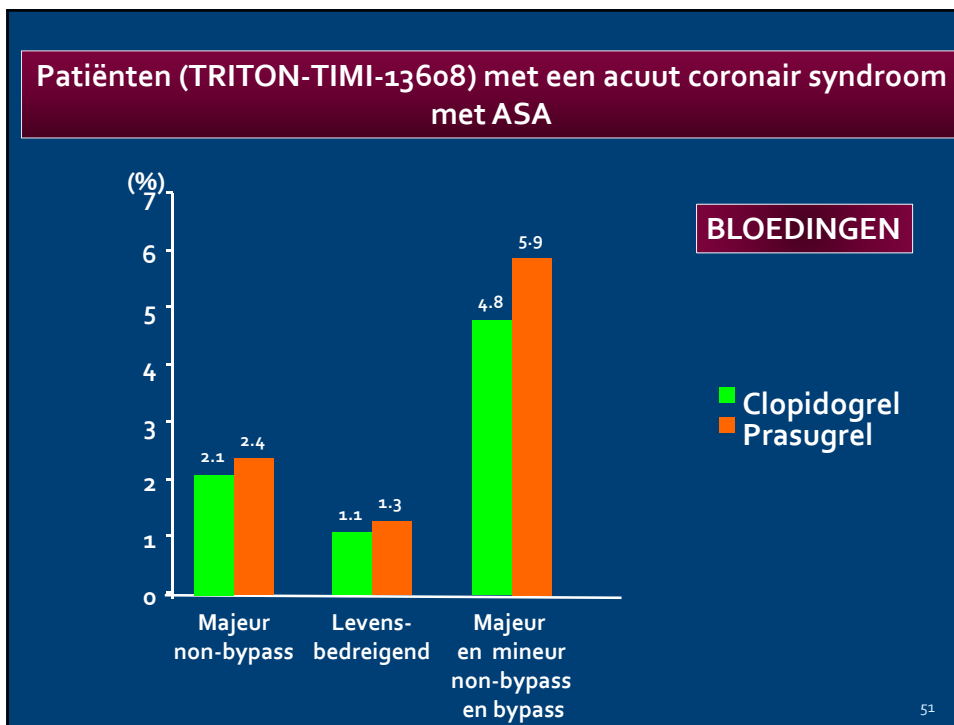

Prasugrel - EFIENT®

46

Patiënten (CURE) met een acuut coronair syndroom

	CURE trial - N:12562	
	Clopidrogrel met ASA	Placebo met ASA
Dood - Cardiovasculair	5,1%	5,5%
Myocard Infarct	5,2%	6,7%
Dood :CV, MI en beroerte	9,3% 9,9% (PCI)	11,4% 12,1 % (PCI)
Bloeding (majeur)	3,7%	2,7%

53

BIJWERKINGEN

BLOEDINGEN

Intracraniaal, oog, hematoom, neus, gastro-intestinaal, purpura, hematurie, kwetsuur

- 75 jaar of < 60 kg: gevoeliger
- Prasugel is ook minder efficiënt bij > 75 jaar .

Rash

Trombotische trombocytopenische purpura niet vastgesteld

Opletten:
Neurologische afwijkingen
Koorts
Renale disfunctie

54

OPLETTEN:

Therapietrouw zeer belangrijk

Bij abnormaal bloedverlies (rectum, urine, neus, wonde .....

Niet bij CVA of TIA- verleden

Aanwijzingen CVA: zwakte en gevoelloosheid (eenzijdig); verwardheid, coördinatiestoornissen, duizeligheid, hevige hoofdpijn..

Patiënten >75 jaar of <60 kg: niet en zo nodig slechts 5 mg/dag

55

Hoog bloedingrisico bij coronaire bypass operatie

Stoppen bij operatieve ingreep (7-10 dagen), na 24H nieuwe oplaaddosis

Bij hoog CV risico: direct na de ingreep opstarten

Bij stent , operatie uitstellen.

Bij bloedingen: plaatjes transfusie. Enkel tranexamzuur bij levensbedreiging

Te mijden: warfarine en analogen

Zeer voorzichtig met COX-inhibitoren, andere plaatjesremmers, anticoagulantia

56

KEUZE ?

PRASUGREL

(RESISTENTIE?)

**CLOPIDROGREL
BIJ CVA- OF TIA VERLEDEN
OF BIJ HOOG BLOEDINGSRISICO
(4%)**

**WANNEER > 75 JAAR OF
< 60 KG
(16%)**

57

URGENTIE ANTICONCEPTIE ULIPRISTALACETAAT - ELLAONE®

Onbeschermde coïtus

Fout in de anticonceptieve barrière methode

Fout in de hormonale anticonceptie:

- 2 pillen vergeten - 1ste week bij combinatiepil
- 1 pil vergeten of te laat innemen bij progestageen pil
- Gebruik van CYP₄₅₀ enzyme inducers als carbamazepine, rifampicine, St-Janskruid...

58

USA

3.000.000 ongewenste zwangerschappen per jaar

ENGELAND

42 concepties op 1000 meisjes (15 - 17 jaar) in 2007

BELGIË (2007) (GEGEVENS CRZ)

- 5568 zwangerschappen onder de 20 jaar, waarna 2806 geboortes
- 8,25 abortussen /1000 meisjes 15-19 jaar
- 0,4 abortussen /1000 meisjes < 14 jaar
- 4/1000 tienermeisjes werden moeder in Vlaanderen.
- 13,5% van alle zwangerschappen werden afgebroken (18705)

59

NU

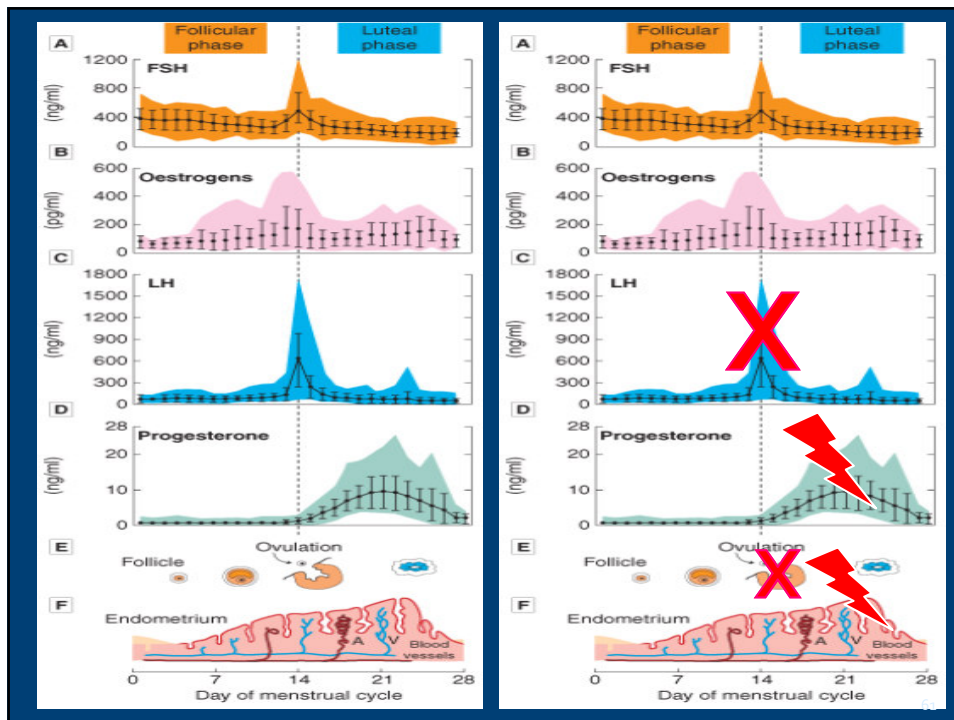
LEVONORGESTREL 1,5 MG IN 1 OF 2 MAAL
TOT MAXIMUM 72H NA HET CONTACT
(NORLEVO®-POSTINOR®)

PROGESTERON AGONIST

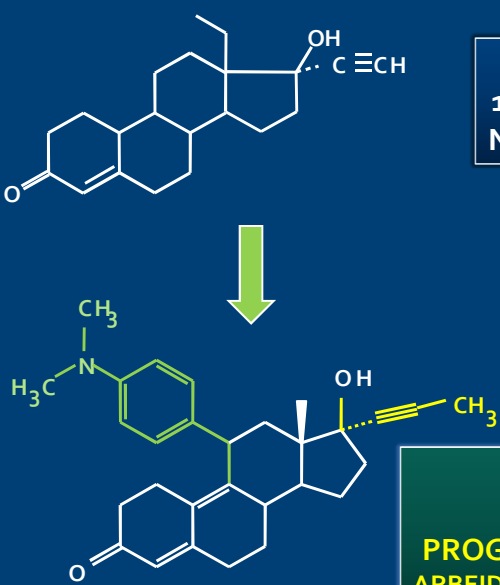
KOPER HOUDEND IUD (OFF LABEL)

SLAAGKANSEN: > 99%

60

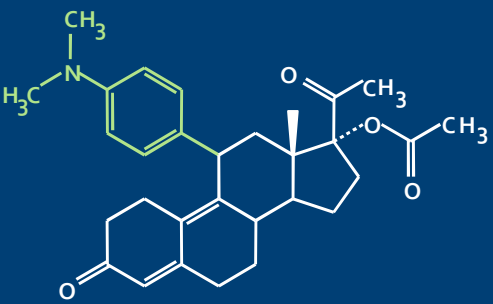
- OVULATIEREMMER
- STORING VAN DE IMPLANTATIE
- NIET ABORTEREND

LEVONORGESTREL
 1 X 1,5 MG (OF 2 X 0,75 MG)
 NORLEVO® - POSTINOR®

MIFEPRISTON
 MIFEGYNE®
PROGESTERON ANTAGONIST
 ARBEIDINDUCTIE BIJ FOETALE DOOD
 ABORTUS

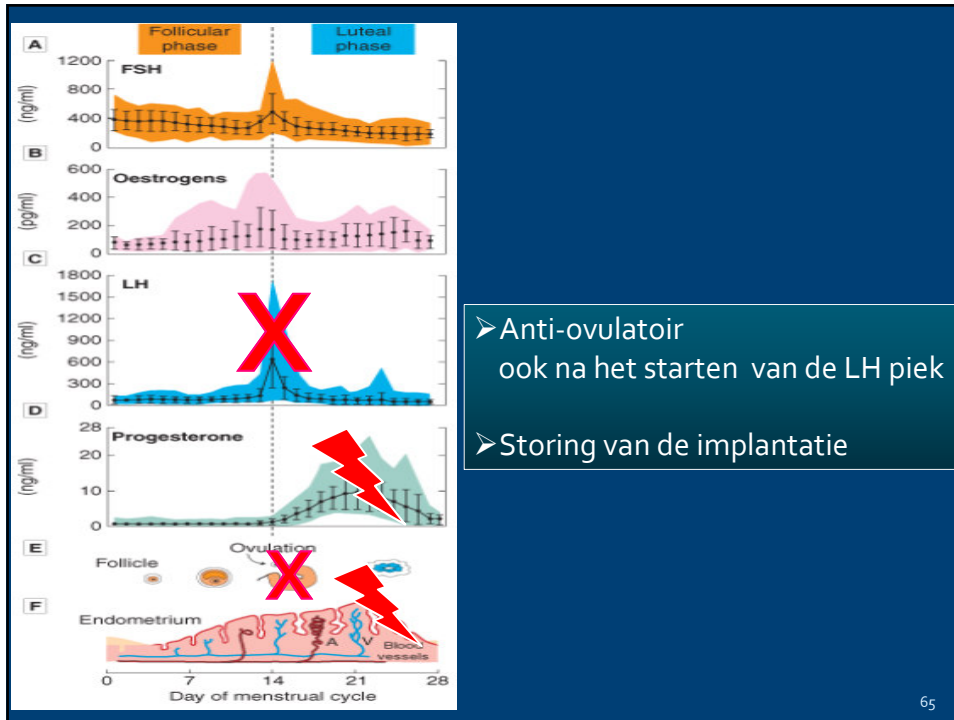
63

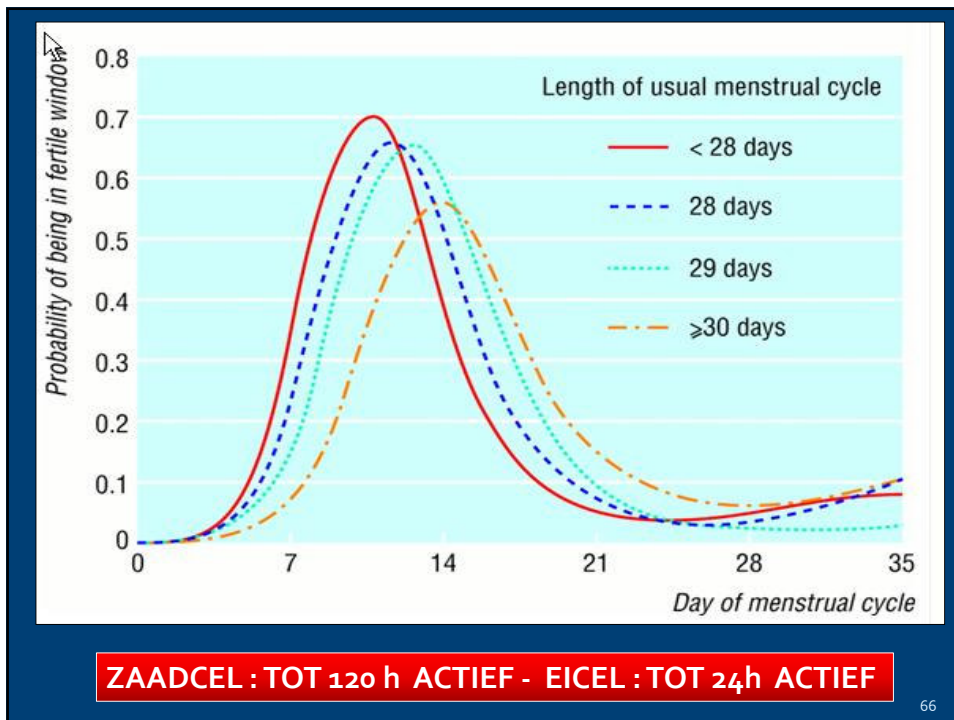
ULIPRISTALACETAAT 30 MG
 ELLAONE®

PARTIËLE PROGESTERON AGONIST
 (AGONIST OP A EN PARTIEEL AGONIST OP B)
(PROGESTERON RECEPTOR MODULATOR)

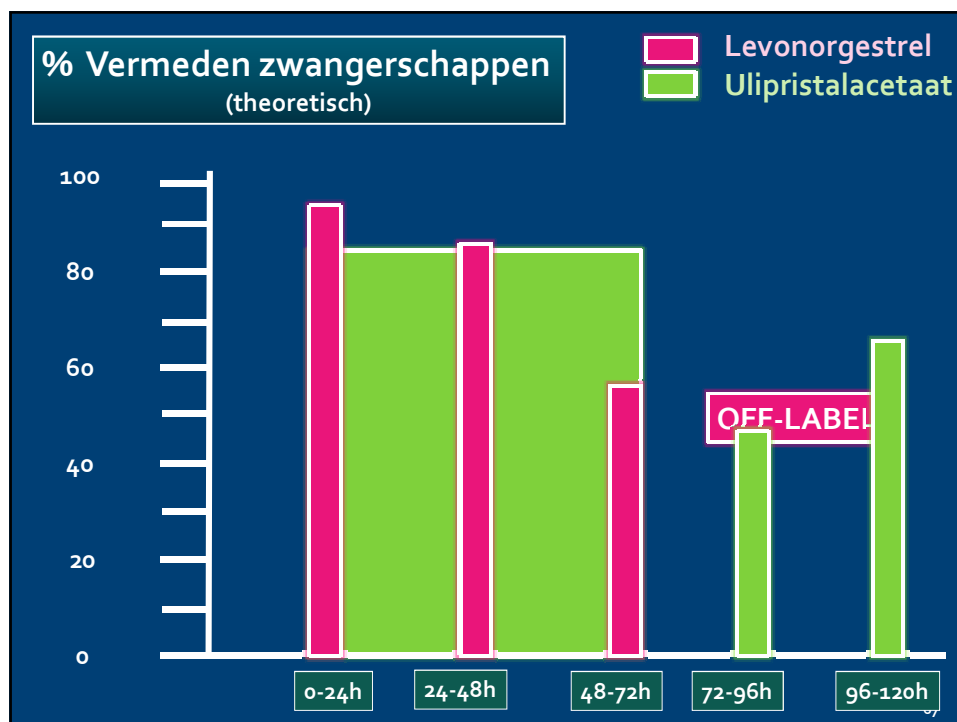
64

65

66

Activiteit tot 72 h
na het seksueel contact
te vergelijken - niet inferieur - met levonogestrel

Activiteit tot 120 h
na het seksueel contact
aangetoond

Metabolisme: vooral door CYP_{3A4}
(zoals levonorgestrel)
Dus niet met inducers - best ook niet met remmers van CYP_{3A4}

Niet met maagzuurremmers

Met voedsel: verhoogde AUC maar verkleinde C max
Door urgentieaspect : geen belang

Niet bij borstvoeding (36h)
Niet bij zwangerschap (effecten niet gekend)
Niet onder de 18 jaar (niet getest)
Slechts éénmaal/cyclus (niet getest)
Stoort de hormonale anticonceptie

Niet bij ernstig astma dat onvoldoende reageert op corticoïden (?)
(antigluocorticoïde werking)

69

NEVENWERKINGEN

ZEER VAAK

Versnelde of vertraagde menstruatie (tot 20 d.)
Andere menstruatiestoornissen
Buikpijn

VAAK

Hoofdpijn, stemmingstoornissen, duizeligheid,
vermoeidheid (verkeer!)
Misselijkheid, braken (zo binnen de 3h: nieuwe tablet)
Spierspasmen
Infecties

70

WAT VOLGT:

Nieuwe "GATRANEN" en "XABANEN",
nu in registratie o.a. bij voorkamerfibrillatie

- Nieuwe P₂Y₁₂ antagonisten (purine afgeleiden) met sterke, snelle maar reversiebele activiteit.
- Prostaglandine- en tromboxaan antagonisten

QLAIRA®, een klassiek contraceptivum met oestradiolvalerianaat als oestrogeen

71